

สถานะของบัตรเงินฝาก (Certificate of Deposit)
ตามกฎหมายไทยในปัจจุบัน

หลังจากที่ได้ศึกษากฎหมายในส่วนที่ว่าด้วยตราสารทางการเงินที่
เปลี่ยนมือได้ว่ามีลักษณะอย่างไรบ้างแล้ว ในบทนี้จะได้ศึกษาถึงสถานะทาง
กฎหมาย หลักกฎหมายที่จะนำมาปรับกับบัตรเงินฝากหรือ C.D. โดยจะแบ่ง
การศึกษาออกเป็น 3 ส่วน

1. บัตรเงินฝากในสหรัฐอเมริกา
2. บัตรเงินฝากในประเทศไทย
3. สถานะทางกฎหมายที่นำมาใช้กับบัตรเงินฝากว่าเป็นอย่างไร

จะทำให้บัตรเงินฝากสามารถเป็นตราสารทางการเงินที่เป็นที่เชื่อถือและยอมรับ
กันได้หรือไม่เพียงใด

1. บัตรเงินฝากในสหรัฐอเมริกา¹

1.1 ที่มา

ก่อนปี 1961 ธนาคารทั่วไปมีการออกใบรับเงินฝากที่ไม่ได้กำหนด
เวลาแน่นอน จึงมีลักษณะเป็นการออมทรัพย์มากกว่าและไม่มีการซื้อขายใบรับ
ฝากเงินในตลาดรอง (Secondary Market) นอกจากนี้ธนาคารที่ออกใบ

¹ฝ่ายวิชาการธนาคารกสิกรไทย, "NCD : เครื่องมือการเงินใหม่
ที่น่าสนใจ" สรุปข่าวธุรกิจ 19 (16-31 มีนาคม 2531): 16-19.

รับเงินฝากประเภทนี้ ส่วนใหญ่เป็นธนาคารขนาดเล็ก ตราสารดังกล่าวจึงเป็น เครื่องมือทางการเงินที่ไม่มีบทบาทต่อตลาดเงินมากนัก

เมื่ออัตราดอกเบี้ยระยะสั้นในตลาดเพิ่มสูงขึ้น ทำให้บริษัทธุรกิจส่วนใหญ่พยายามใช้เงินทุนอย่างคุ้มค่า และจัดการด้านการเงินอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยผ่านเครื่องมือในตลาดเงินที่มีผลตอบแทนและความคล่องตัวสูง เช่นลงทุนในตั๋วเงินคลัง (Treasury Bills) ตราสารการพาณิชย์และตราสาร การเงิน (Commercial and Financial Paper) เป็นต้น ดังนั้นธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ นอกจากแข่งขันกันเองแล้วยังต้องแข่งขันกับสถาบันการเงินอื่นด้วย ทำให้ธนาคารโดยเฉพาะอย่างยิ่งธนาคารขนาดใหญ่ในนิวยอร์ก ต้องสูญเสียแหล่ง เงินทุนระยะสั้น (Short-Term Fund) จึงคิดหาวิธีจูงใจให้บริษัทและธุรกิจหัน กลับมาฝากเงินกับธนาคาร โดยคิดเครื่องมือทางการเงินใหม่ที่น่าสนใจคือ Negotiable Certificates of Deposit (NCD) หรือบัตรเงินฝากที่ เปลี่ยนมือได้ ซึ่ง First National City Bank ในนิวยอร์ก (ปัจจุบันคือ Citibank เป็นผู้นำตราสารนี้ออกให้บริการเป็นธนาคารแรกในปี 1961

รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ให้การรับรองด้วยการแก้ไขกฎหมายที่ เกี่ยวข้อง กับการจ่ายดอกเบี้ยเงินฝากที่ธนาคารพาณิชย์จ่ายให้แก่ลูกค้า เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์สามารถจ่ายดอกเบี้ยเงินฝากแก่ผู้ทรงตราสาร NCD เพื่อให้ลูกค้าได้รับ ผลตอบแทนที่สูงขึ้น หลังจากที่ First National City Bank ออกใบรับ ฝากเงินที่สามารถเปลี่ยนมือได้ทำให้ลูกค้าหันมาฝากเงินแบบนี้กันมากขึ้น เพราะ ผู้ฝากได้รับความคล่องตัวจากการฝากเงิน และได้รับผลตอบแทนสูงกว่า ธนาคารพาณิชย์อื่นในสหรัฐอเมริกาจึงได้ออก NCD ตามอย่าง ปรากฏว่ามีเงินเพิ่มใน ระบบการเงินอย่างรวดเร็ว ทำให้สหรัฐอเมริกาเกิดตลาดการเงินที่แข็งแกร่งขึ้น รวมทั้งมีผลทางอ้อมช่วยส่งเสริมให้มีเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการค้าและอุตสาหกรรม มากขึ้น

หลังจากที่ NCD ได้รับความสำเร็จอย่างงดงามในสหรัฐอเมริกาแล้ว First National City Bank ยังได้นำ NCD ไปเผยแพร่ในยุโรป โดยเริ่ม

จากประเทศอังกฤษ มีการออก NCD ที่ระบุจำนวนเงินเป็นดอลลาร์สหรัฐฯใน ตลาดลอนดอนในปี 1966 ซึ่งก็ได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดี หลังจากนั้นธนาคารของประเทศไทยได้ออก NCD เป็นเงินปอนด์บ้างในปี 1968 ปรากฏว่าได้ประสบผลสำเร็จอย่างงดงามเช่นเดียวกัน กล่าวคือสามารถระดมเงินฝากเข้าธนาคารพาณิชย์มากมาย และปริมาณ NCD ก็ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว

ในปี 1975 ได้เริ่มเข้าสู่ตลาดเอเชียดอลลาร์ โดยเริ่มออกขายในประเทศสิงคโปร์ ประเทศอื่น ๆ ก็ได้มีการพัฒนาระบบการเงินการธนาคารจนสามารถนำบริการเงินฝากแบบ NCD เข้าสู่ระบบของตนแพร่หลายมากขึ้น

1.2 ลักษณะของตราสาร บัตรเงินฝากที่เปลี่ยนมือได้ หรือ NCD

NCD ที่ธนาคารในประเทศสหรัฐอเมริกาออกกันนั้นอาจแบ่งได้ เป็น 2 ลักษณะ โดยคำนึงถึงวิธีการโอนตราสาร ประเภทแรก เป็นตราสารที่ต้องจดทะเบียนเวลาโอน (Registered Form) และประเภทที่สอง เป็นตราสารชนิดที่ไม่ต้องจดทะเบียนโอน (Bearer Form) ประเภทหลังมีความคล่องตัวมากในการซื้อขายในตลาดรอง จำนวนเงินฝากหรือมูลค่าหน้าตัวมี ตั้งแต่ 25,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ ถึง 10 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดของธนาคารผู้ออก NCD และชนิดของลูกค้าที่ธนาคารต้องการดึงเงินฝาก ในระยะแรก ๆ ธนาคารส่วนใหญ่มักจะออก NCD ที่หน้าตัวมีมูลค่าสูง เช่นในสหรัฐอเมริกา มีมูลค่าฉบับละ 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อดึงเงินฝากตามที่ธนาคารต้องการ แต่ต่อมามูลค่าได้ลดลงเหลือฉบับละ 100,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ และอายุการไถ่ถอนมีตั้งแต่ 1 ถึง 18 เดือนแล้วแต่ลูกค้าผู้ลงทุนจะเลือกตามความเหมาะสม จากการสำรวจพบว่าลูกค้าผู้ลงทุนนิยมระยะเวลาไถ่ถอนเฉลี่ย 4 เดือน

สำหรับอัตราดอกเบี้ยจะจ่ายตามหน้าตัว (Paper Value) ซึ่งมีหลายอัตราขึ้นอยู่กับภาวะตลาด ขนาดของธนาคารผู้ออกและมูลค่าหน้าตัว แต่โดยปกติอัตราดอกเบี้ยของ NCD จะมากกว่าตัวเงินคลังที่มีระยะเวลาไถ่ถอนเท่ากัน เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ลงทุน

1.3 ประเภทของ NCD

ประเภทของ NCD ที่ได้มีการออกใช้กันในประเทศสหรัฐอเมริกาอาจแบ่งตามประเภทผู้ออกได้ดังนี้

1. Domestic CDs เป็นประเภทที่มีความสำคัญและเก่าแก่ที่สุด ออกโดยธนาคารในสหรัฐอเมริกา จะระบุจำนวนเงินที่ฝาก วันครบกำหนด (Maturity Date) อัตราดอกเบี้ยและระยะเวลาที่จะคิดดอกเบี้ย จำนวนเงินเงินซื้อขายที่ยอมรับในตลาดรองอย่างต่ำ 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ แต่มูลค่าหน้าตั๋วจะเป็นเท่าใดแล้วแต่จะตกลงกัน วันครบกำหนดก็เช่นเดียวกัน แต่มีกฎว่าวันครบกำหนดต้องไม่ต่ำกว่า 14 วัน โดยทั่วไปวันครบกำหนดไถ่ถอนอยู่ระหว่าง 2 สัปดาห์ถึง 12 เดือน ทางด้านอัตราดอกเบี้ยหน้าตั๋ว (Primary Market Rates) ขึ้นกับตลาด และบางครั้งขึ้นกับการต่อรองระหว่างผู้ออกตราสารและผู้ฝาก

Domestic CDs อาจเป็นแบบจดทะเบียนหรือแบบผู้ถือก็ได้ ส่วนใหญ่เป็นแบบผู้ถือ คือให้เปลี่ยนมือสะดวก ต่อรองได้ ในขณะที่แบบจดทะเบียนมีความคล่องตัวน้อยกว่าเสมือนเป็นเงินฝากแบบมีระยะเวลา (Time Deposit)

2. Eurodollar CDs คือใบรับฝากเงินของธนาคารที่กำหนดระยะเวลาการไถ่ถอนจำนวนเงินหน้าตั๋วที่แน่นอน และอัตราดอกเบี้ยตามระยะเวลาที่ตกลงกัน โดยออกในต่างประเทศ ซึ่งอาจจะออกโดยสาขาของธนาคารสหรัฐอเมริกาในต่างประเทศ ตลาดของ Eurodollar CDs มีศูนย์กลางอยู่ที่ลอนดอน บางทีจึงเรียกว่า London Dollar CD Market

CDs ประเภทนี้เริ่มมีตั้งแต่ปี 1966 ครั้งแรกออกโดย Citibank สาขาลอนดอน เนื่องจากกฎหมายของสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ย (Regulation Q) ครอบคลุมไม่ถึงจึงเป็นโอกาสอันดีที่ธนาคารจะออก CDs เพื่อระดมทุนจากต่างประเทศ เพื่อมาปล่อยกู้ในประเทศสหรัฐอเมริกา

อายุการไถ่ถอนของ CDs ประเภทนี้มีตั้งแต่ 30 วันถึง 5 ปี แต่ส่วนใหญ่นิยมระยะ 1 เดือนถึง 1 ปี

3. Yankee CDs ออกโดยธนาคารต่างประเทศที่มีสาขาในสหรัฐอเมริกา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสาขาของธนาคารใหญ่จากประเทศแถบยุโรปและญี่ปุ่น

อายุการไถ่ถอนของ Yankee CDs ส่วนใหญ่จะเป็นระยะสั้น 3 เดือนหรือน้อยกว่า และการออกตราสารประเภทนี้ส่วนมากมักอาศัยนายหน้า (Dealer)

ก่อนวันที่ 4 กันยายน 1980 สาขาธนาคารต่างประเทศในสหรัฐอเมริกาไม่ต้องทำตามกฎหมายที่กำหนดอัตราดอกเบี้ย การเสนอ CD จึงไม่ติดเพดานที่กำหนด เปิดโอกาสให้ Yankee CDs เติบโตได้ ต่อมาได้มีการออกกฎหมายใหม่ที่เรียกว่า The International Banking Act 1978 ซึ่งกำหนดว่าธนาคารต่างประเทศที่มาทำธุรกิจในสหรัฐอเมริกาควรจะมีติดถือกฎของ Federal Reserve เช่นเดียวกับธนาคารของสหรัฐอเมริกา

4. Thrift Institution CDs

Thrift Institutions หมายถึงสถาบันเงินออมขนาดเล็กประเภท Savings and Loan Associations ของสหรัฐอเมริกาที่ไม่อยู่ภายใต้กฎหมาย Regulation Q อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติ CDs ประเภทนี้ไม่ใช่แบบที่เปลี่ยนมือได้ (Negotiable) ตลาดของตราสารนี้จึงไม่เป็นที่นิยม เพราะไม่คล่องตัวเหมือน NCD

ใน Uniform Commercial Code ของสหรัฐอเมริกา Article 3 เรื่อง Commercial Paper ได้บัญญัติถึงบัตรรับเงินฝากไว้ว่าเป็น Commercial Paper ชนิดหนึ่ง และเป็นตราสารเปลี่ยนมือ (Negotiable Instrument) โดยบัญญัติไว้ใน Section 3-104² ซึ่งการบัญญัติกฎหมาย

²Section 3-104 Form of Negotiable Instrument; "Draft"; "Check"; "Certificate of Deposit"; "Note".

(1) Any writing to be a negotiable instrument

within this article must

- (a) Be signed by the maker or drawer; and
- (b) Contain unconditional promise or order to pay a sum certain in money and no other promise , order, obligation or power given by the maker or drawer except as authorized by this Article; and
- (c) Be payable on demand or at a definite time;
- and (d) Be payable to order or to bearer

(2) A writing which complies with the requirements of this section is

(a) a "draft" ("bill of exchange") if it is an order;

(b) a "check" if it is a draft drawn on bank and payable on demand;

(c) a "certificate of deposit" if it is an acknowledgment by a bank of receipt of money with an engagement to repay it;

(d) a "note" if it is a promise other than a certificate of deposit.

(3) As used in other Articles of this Act, and as the context may require, the terms "draft", "check", "certificate of deposit" and "note" may refer to instruments which are not negotiable within this Article as well as to instruments which are so negotiable.

เช่นนี้ เป็นการบัญญัติกฎหมายให้มีลักษณะที่เปิดกว้าง โดยบัญญัติถึงลักษณะของตราสารที่เปลี่ยนมือได้ไว้เป็นการทั่วไป ดังนั้นตราสารใดก็ตามที่มีลักษณะตรงตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในตราสารนั้น ตราสารนั้นย่อมเป็นตราสารเปลี่ยนมือ แม้ว่าตราสารนั้นจะไม่ใช่ตราสารประเภทตั๋วแลกเงิน เช็ค บัตรรับเงินฝากและตั๋วสัญญาใช้เงินก็ตาม อย่างไรก็ตามลักษณะของตราสารที่เปลี่ยนมือได้ดัง เช่นที่กฎหมายบัญญัติไว้ นั้นต้องมีอยู่ในตราสารประเภทตั๋วแลกเงิน เช็ค บัตรเงินฝาก และตั๋วสัญญาใช้เงินเช่นกัน การบัญญัติกฎหมายในลักษณะนี้ก่อให้เกิดผลดีในการพัฒนาความหลากหลายของตราสารทางการเงิน โดยที่ตราสารทางการเงินนั้นมีความเปลี่ยนมือได้ อันเป็นการสนองตอบต่อความต้องการของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม ที่ต้องการระดมทุนในระยะสั้น ให้สามารถออกตราสารทำการระดมทุนได้ตามความต้องการอย่างแท้จริง และเป็นการอำนวยความสะดวกรวดเร็ว และความมั่นใจในการโอนสิทธิตามตราสาร และการเป็นผู้ทรงตราสารซึ่งเป็นคุณสมบัติของตราสารที่เปลี่ยนมือได้ดังกล่าวมาแล้ว

ซึ่งแตกต่างจากลักษณะของการบัญญัติกฎหมายไทย ในแง่ที่กฎหมายไทยไม่ได้บัญญัติถึงลักษณะของตราสารที่เปลี่ยนมือได้ไว้เป็นหลักทั่วไป และลักษณะของตราสารเปลี่ยนมือตามกฎหมายไทย เป็นลักษณะของตราสารประเภทตั๋วเงิน ดังที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติไว้ในบรรพ 3 เอกเทศสัญญาตั๋วเงิน ซึ่งตั๋วเงินตามกฎหมายบัญญัติไว้มีเพียง 3 ประเภทเท่านั้น ได้แก่ตั๋วแลกเงิน ตั๋วสัญญาใช้เงิน และเช็ค ตราสารใดที่ไม่ถือเป็นตั๋วเงินดังที่กฎหมายบัญญัติไว้ ตราสารนั้นจะไม่ใช่ตราสารที่เปลี่ยนมือได้ ไม่อาจที่จะนำหลักกฎหมายอันมีลักษณะพิเศษว่าด้วยตราสารเปลี่ยนมือ ดังได้วิเคราะห์ไว้ในบทที่ 2 มาใช้บังคับได้ ดังนั้นบัตรเงินฝากจึงไม่อาจถือได้ว่าเป็นตราสารที่เปลี่ยนมือได้ เพราะบัตรรับเงินฝากไม่จัดเป็นตั๋วเงินทั้ง 3 ประเภท นอกจากนั้นสถานะของบัตร

เงินฝากตามกฎหมายไทย ยังไม่มีความชัดเจนเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะไม่มีกฎหมายบัญญัติถึงลักษณะของตราสารประเภทนี้ไว้เลย บทกฎหมายไทยจึงยังไม่เปิดกว้างพอที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาตราสารทางการเงิน เพื่อสนองตอบความต้องการของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม ทั้งในแง่ของความหลากหลายของ

ตราสาร และคุณสมบัติความเปลี่ยนแปลงมือได้ของตราสารนอกจากตัวเงินทั้ง 3 ประเภท จึงควรที่จะได้มีการปรับปรุงบทกฎหมายให้มีลักษณะที่เปิดกว้าง อันจะก่อให้เกิดความชัดเจนแน่นอนในเรื่องของสถานะตามกฎหมายของตราสาร ความหลากหลายของตราสาร และคุณสมบัติของตราสารดังเช่นที่กฎหมายสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติไว้

2. บัตรเงินฝากในประเทศไทย

2.1 ความเป็นมาของบัตรเงินฝากในประเทศไทย

เมื่อปี พ.ศ. 2521 สมาคมธนาคารไทยได้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้น คณะหนึ่ง เพื่อศึกษาสู่ทางและความเป็นไปได้ในการพัฒนาตลาดตราสารพาณิชย์ ในประเทศไทย ให้สามารถทำหน้าที่เป็นแหล่งเงินทุนระยะสั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ไม่เพียงแต่การบริหารการเงิน และการปรับสภาพคล่องของสถาบันการเงิน ตลอดจนธุรกิจต่าง ๆ เท่านั้น หากยังจะเป็นเครื่องมือสนับสนุนให้ธนาคารกลางสามารถดำเนินนโยบายการเงินอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วย³

ต่อมาในปี พ.ศ. 2522 ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้จัดประชุมเรื่อง การพัฒนาตลาดสำหรับเอกสารการพาณิชย์ เมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2522 เพื่อศึกษาถึงความเหมาะสมในการที่จะอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย นำบัตรเงินฝากชนิดโอนได้ มาใช้ในกิจการของธนาคารพาณิชย์ การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความคืบหน้าช้ามาก จนกระทั่งในวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2527

³หยกพร ตันติเศวตรรัตน์, "ความเป็นมาและสถานะของบัตรเงินฝาก ในประเทศไทย," วารสารรายงานเศรษฐกิจปริทัศน์ 6 (มิถุนายน 2527): 1.

ธนาคารกสิกรไทยได้เปิดบริการรับเงินฝากโดยออกบัตรเงินฝากชนิดโอนได้ ซึ่งมีชื่อย่อภาษาอังกฤษว่า Transferable Certificate of Deposit หรือ T.C.D. เป็นธนาคารแรก

ต่อมาธนาคารกรุงเทพได้เปิดบริการรับฝากเงินในลักษณะเดียวกันนี้ในรูปของ "เงินฝากบัวหลวง" และธนาคารเซสมันฮัตตันก็ได้มีบริการรับฝากเงินประเภทนี้เช่นกัน

2.2 ลักษณะของบัตรเงินฝากในประเทศไทย

"บัตรเงินฝาก" หรือที่นิยมเรียกกันว่า C.D. หมายถึงใบรับฝากเงินที่ระบุจำนวนเงินฝาก และระยะเวลาของการฝากเงิน แต่ไม่สามารถถอนเงินฝากก่อนครบกำหนดระยะเวลาการฝาก

บัตรเงินฝากนี้มีลักษณะทำนองเดียวกับใบรับฝากประจำ ที่ธนาคารออกให้แก่ผู้ฝากเงิน เพื่อเป็นหลักฐานว่าธนาคารนั้นๆ ได้รับความฝากเงินจำนวนหนึ่ง (ซึ่งมักจะกำหนดจำนวนเงินขั้นต่ำไว้ค่อนข้างสูง) จากผู้ฝากเงินเป็นระยะเวลาที่แน่นอน โดยสัญญาว่าจะให้ดอกเบี้ยแก่ผู้ฝากเงินในอัตราที่ระบุไว้แน่นอน โดยคำนวณดอกเบี้ยนับแต่วันที่ธนาคารรับฝากจนถึงวันที่ครบกำหนดการถอนเงินคืน แต่ใบรับฝากประจำนี้สามารถถอนเงินฝากก่อนครบกำหนดได้แต่จะไม่ได้รับดอกเบี้ยจากธนาคาร

บัตรเงินฝากที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์ทั้ง 3 แห่งในประเทศไทย จะมีการกำหนดระยะเวลาของการฝากเงินตั้งแต่ 3 เดือนจนถึง 12 เดือน ธนาคารพาณิชย์กำหนดวงเงินฝากสำหรับการรับฝากเงิน โดยมีบัตรเงินฝากในวงเงินขั้นต่ำสุดคือ 10,000 บาท

⁴จิรพร เอี่ยมศรี, "2527 ปีเริ่มต้นของตลาดตราสารใบรับฝากเงินในเมืองไทยแน่หรือ," วารสารรายงานเศรษฐกิจรายเดือน (พฤษภาคม 2527)

2.3 นิติสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญาในบัตรเงินฝาก

บัตรเงินฝากนี้เป็นเอกสารซึ่งเกิดจากการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้นำเงินไปฝากไว้กับธนาคาร โดยมีกำหนดระยะเวลาในการฝากไว้แน่นอน และมีข้อตกลงกับธนาคารว่า จะถอนเงินที่ฝากไว้ก่อนถึงกำหนดตามที่ได้ตกลงกันไม่ได้ในการฝากเงินกับธนาคารนั้นธนาคารได้ออกบัตรเงินฝาก ให้แก่ผู้ฝากเงินแทนการออกสมุดคู่ฝาก ซึ่งบัตรเงินฝากนี้ ผู้ฝากเงินซึ่งเป็นเจ้าของสิทธิที่จะได้รับเงินฝากของตนคืนจากธนาคารตามข้อตกลงสามารถโอนสิทธิ เรียกร่องดังกล่าวนี้⁵ ต่อไปให้กับบุคคลอื่นได้ก่อนถึงกำหนดการถอนเงินฝากคืน ในทางปฏิบัติผู้ฝากเงินก็จะกรอกข้อความลงในคำขอใช้บริการบัตรเงินฝาก โดยระบุถึงความประสงค์ในการขอฝากเงินประเภทบัตรเงินฝาก มีกำหนดจำนวนเงินที่แน่นอน และระบุกำหนดเวลาการถอนคืน โดยมีข้อตกลงจะขอรับดอกเบี้ยตามที่ธนาคารกำหนดในอัตราที่แน่นอน นอกจากนั้นผู้ฝากยังยอมผูกพันที่จะปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการออกบัตรเงินฝากตามที่ธนาคารจะได้กำหนด⁶ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าข้อตกลงระหว่างผู้ฝากเงินกับธนาคาร ในอันที่จะขอฝากเงินประเภทบัตรเงินฝากนี้มีลักษณะคล้ายกับการฝากเงินกับธนาคารในรูปแบบอื่น เช่นการฝากเงินแบบสะสม

⁵ จึงมีการเรียกบัตรเงินฝากประเภทนี้ว่า "บัตรเงินฝากชนิดโอนได้ (Transferable Certificate of Deposit) ซึ่งเรียกกันโดยย่อว่า TCD โดยไม่ได้ใช้ว่าบัตรเงินฝากชนิดเปลี่ยนมือได้ (Negotiable Certificate of Deposit หรือ NCD) เหมือนกับที่ธนาคารในประเทศสหรัฐอเมริกาใช้กัน ซึ่งผู้เขียนได้วิเคราะห์ไว้ในหัวข้อแรกเรื่องบัตรเงินฝาก ซึ่งคำว่าโอนได้ Transferable และคำว่า เปลี่ยนมือได้ Negotiable ย่อมมีผลทางกฎหมายที่แตกต่างกันดังที่ได้วิเคราะห์ไว้แล้วในบทที่ 2

⁶ ดูเอกสารภาคผนวก "คำขอใช้บริการบัตรเงินฝากชนิดโอนได้"

ทรัพย์ การฝากเงินแบบฝากประจำ ซึ่งการฝากเงินในลักษณะดังกล่าวถือเป็นนิติสัมพันธ์ที่เรียกว่า สัญญาฝากทรัพย์ โดยมีสมุดคู่ฝากเป็นหลักฐานในการฝากทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เอกเทศสัญญาลักษณะฝากทรัพย์ ซึ่งมีบทบัญญัติถึงวิธีเฉพาะการฝากเงินไว้ บทบัญญัติในส่วนนี้จะนำมารองรับสัญญาฝากทรัพย์ ซึ่งวัตถุแห่งสัญญาคือเงิน อันเป็นวัตถุของสัญญาฝากทรัพย์ระหว่างผู้ฝากเงินและธนาคารดังกล่าว

เมื่อพิจารณาถึงความคล้ายคลึงกันระหว่างข้อตกลง ที่ก่อให้เกิดบัตรเครดิตเงินฝาก กับข้อตกลงในการฝากเงินกับธนาคารในรูปแบบทั่วไปแล้ว จะถือได้ว่าข้อตกลงที่ก่อให้เกิดบัตรเครดิตเงินฝากนี้เป็นสัญญาฝากทรัพย์เช่นเดียวกัน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฝากเงินกับธนาคาร จึงเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะสัญญาฝากทรัพย์ ดังนี้คือ

1. ในด้านสิทธิและหน้าที่ของธนาคารผู้รับฝาก

(1) หน้าที่ของธนาคาร

เนื่องจากเงินเป็นสังกมทรัพย์ อันเป็นสังหาริมทรัพย์ที่โดยปกติอาจใช้ของอื่นอันเป็นประเภทและชนิดเดียวกันมีปริมาณเท่ากันแทนกันได้ เมื่อผู้ฝากเงินนำเงินไปฝากกับธนาคาร เงินนั้นย่อมตกเป็นกรรมสิทธิ์ของธนาคาร และธนาคารไม่ต้องคืนเงินอันเดียวกับที่ฝาก นอกจากนั้นธนาคารจะเอาเงินซึ่งฝากนั้นออกใช้ก็ได้ ทั้งนี้เป็นไปตามกฎหมายของการก่อตั้งธนาคารพาณิชย์ แต่จะต้องคืนเงินให้ครบจำนวน แม้ว่าเงินที่ฝากจะสูญหายไปด้วยเหตุสุดวิสัยก็ตาม ดังที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 672 บัญญัติไว้ว่า "ถ้าฝากเงินท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้รับฝากไม่พึงต้องส่งคืนเป็นเงินทองตราอันเดียวกันกับที่ฝาก แต่จะต้องคืนเงินให้ครบจำนวน"

อนึ่ง ผู้รับฝากจะเอาเงินซึ่งฝากนั้นออกใช้ก็ได้ แต่หากจำต้องคืนเงินให้ครบจำนวนเท่านั้น แม้ว่าเงินซึ่งฝากนั้นจะได้สูญหายไปด้วยเหตุสุดวิสัยก็ตาม ผู้รับฝากก็จำต้องคืนเงินเป็นจำนวนดังว่านั้น"

โดยหลักทั่วไปตามสัญญาฝากทรัพย์ ในการคืนทรัพย์ที่ฝากผู้รับฝาก

ทรัพย์ต้องคืนทรัพย์ที่ฝากไว้ให้แก่ผู้ฝาก หรือตามนามของผู้ฝากหรือตามคำสั่งของผู้ฝาก ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 665 ว่า "ผู้รับฝากทรัพย์จำต้องคืนทรัพย์ซึ่งรับฝากไว้ให้แก่ผู้ฝาก หรือทรัพย์สินนั้นฝากในนามของผู้ใด คืนให้แก่ผู้นั้น หรือผู้รับฝากได้รับคำสั่งโดยชอบให้คืนทรัพย์สินนั้นไปแก่ผู้ใด คืนให้แก่ผู้นั้น"

แต่หากผู้ฝากทรัพย์ตาย ท่านให้คืนทรัพย์นั้นให้แก่ทายาท"

(2) สิทธิของธนาคาร

ธนาคารผู้รับฝากเงิน มีหน้าที่คืนเงินที่ฝากหรือคืนเงินให้ผู้อื่นตามคำสั่งโดยชอบของผู้ฝาก แต่ถ้าผู้ฝากเงินเป็นลูกหนี้ธนาคารด้วยหรือเอาเงินที่ฝากประกันหนี้ของตนเองหรือของบุคคลอื่น ธนาคารย่อมมีสิทธิหักเงินใช้หนี้ได้⁷

2. ในด้านสิทธิและหน้าที่ของผู้ฝากเงิน

ผู้ฝากเงินมีสิทธิเรียกเงินที่ฝากนั้นคืนเมื่อถึงเวลาที่ได้ตกลงกัน แต่เรียกเงินที่ฝากคืนได้เท่ากับจำนวนที่ฝาก และผู้ฝากเงินจะเรียกให้ธนาคารคืนเงินให้ก่อนถึงเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ไม่ได้ ธนาคารก็คืนเงินที่ฝากให้ผู้ฝากเงินก่อนถึงกำหนดเวลาไม่ได้เช่นกัน มาตรา 673 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติในเรื่องนี้ว่า "เมื่อผู้ใดรับฝากจำต้องคืนเงินแต่เพียงเท่าจำนวนที่ฝาก ผู้ฝากจะเรียกถอนเงินคืนก่อนถึงเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ไม่ได้ หรือฝ่ายผู้รับฝากจะส่งคืนเงินก่อนถึงเวลานั้นก็ไม่ได้คู่กัน"

2.4 การโอนสิทธิเรียกร้องตามบัตรเงินฝาก

ส่วนข้อตกลงระหว่างธนาคารกับผู้ฝากเงินที่ให้ผู้ฝากเงินสามารถโอน

⁷พจน์ ปุษปาคม, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยยืมกู้ยืม ฝากทรัพย์ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แสวงสุทธิการพิมพ์, 2527) หน้า

บัตรเงินฝากได้ก่อนถึงเวลาที่ไต่ตกลงกันได้ อันที่จริงแล้วเป็นการโอนสิทธิที่จะเรียกเงินฝากไว้คืนจากธนาคาร ซึ่งเป็นสิทธิเรียกร้องชนิดหนึ่ง

ตามหลักกฎหมาย สิทธิเรียกร้องโดยทั่วไปสามารถโอนกันได้ เว้นแต่สภาพแห่งสิทธิไม่เปิดช่องให้โอนกันได้ หรือขัดกับเจตนาของคู่กรณี ทั้งนี้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 303 เมื่อพิจารณาตามหลักกฎหมายที่กล่าวข้างต้นประกอบด้วยเจตนาที่แสดงกันไว้ระหว่างธนาคารกับผู้รับฝากกับผู้ฝากเงินแล้ว จะเห็นได้ว่าสิทธิเรียกเงินที่ฝากไว้ระหว่างธนาคารจึงโอนกันได้ ไม่เข้าข้อยกเว้นการห้ามโอนดังกล่าว การโอนสิทธิเรียกร้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายได้กำหนดวิธีการโอนไว้ 2 วิธีด้วยกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของสิทธิเรียกร้องที่จะโอนว่า เป็นสิทธิเรียกร้องชนิดใด

1. การโอนสิทธิเรียกร้องอันจะพึงต้องชำระแก่เจ้าหนี้คนหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง
2. การโอนสิทธิเรียกร้องอันพึงต้องชำระตามคำสั่ง

การโอนสิทธิที่จะเรียกเงินที่ฝากไว้คืน ไม่ถือเป็นการโอนสิทธิเรียกร้องอันพึงต้องชำระตามคำสั่ง ซึ่งมาตรา 309 บัญญัติว่า "การโอนหนี้อันพึงต้องชำระตามคำสั่งนั้น ท่านว่าจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้สูงหนี้หรือบุคคลภายนอกคนอื่นได้ แต่เฉพาะเมื่อการโอนนั้นได้สลักหลังไว้ในตราสารและตัวตราสารนั้นได้ส่งมอบให้แก่ผู้รับโอนไปด้วย"

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัตินี้แล้วเห็นได้ว่า การโอนหนี้อันพึงต้องชำระตามคำสั่ง สิทธิที่จะโอนนั้นต้องมีตราสาร (Instrument) ดังได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 2 ถึงลักษณะของคำว่า "ตราสาร" (Instrument) หากจะยึดคำอธิบายตามตำรากฎหมายเกี่ยวกับเรื่องตราสารเปลี่ยนมือของ Professor Richardson มาเป็นหลักในการศึกษาแล้ว ลักษณะของตราสารตามคำอธิบายดังกล่าวนี้ หมายถึงเอกสารที่นอกจากจะเป็นหลักฐานแห่งสิทธิแล้ว เอกสารนั้นเองยังก่อตั้งสิทธิและหน้าที่ขึ้นมาด้วย ซึ่งเมื่อพิจารณาจากลักษณะดังกล่าวแล้ว

จะพบว่าบัตรเงินฝากที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์ของไทยนั้น จะไม่มีลักษณะเป็นตราสารตามคำอธิบายดังกล่าวนี้ ประกอบกับในขณะนี้กฎหมายของไทยเรากียังไม่มีการบัญญัติโดยชัดแจ้งว่า บัตรเงินฝากเป็นเอกสารที่ก่อให้เกิดสิทธิ ซึ่งถ้าไม่มีบัตรเงินฝากไว้ในความครอบครองผู้ถือบัตรจะไม่สามารถใช้สิทธิเรียกร้องตามบัตรเงินฝากได้ ซึ่งหากจะเปรียบเทียบกับกฎหมายลักษณะตั๋วเงิน ซึ่งมีหลักว่า ตั๋วเงินถือเป็นความสมบูรณ์ของสิทธิที่เกิดขึ้นตามสัญญาตามตั๋วเงิน ถ้าไม่มีตั๋วเงินไว้ในครอบครอง ผู้ทรงตั๋วเงินไม่อาจจะอ้างสิทธิและใช้สิทธิเรียกร้องอันเกิดจากสัญญาตั๋วเงินกับลูกหนี้ได้ ฉะนั้นผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าคำว่า "ตราสาร" "ตราสาร" ที่ปรากฏอยู่ตามมาตรา 309 นั้น หมายถึงตราสารที่เป็นหลักฐานแห่งสิทธิ และตัวตราสารนี้ก่อตั้งสิทธิขึ้นมาด้วย หรืออาจกล่าวได้ว่า "ตราสาร" นี้เป็นความสมบูรณ์ของสิทธิ ถ้าไม่มีตราสารย่อมไม่อาจใช้สิทธิบังคับให้มีการปฏิบัติการชำระหนี้ตามตราสารนั้นได้ ฉะนั้นการโอนสิทธิเรียกร้องที่จะรับเงินฝากคืนจากธนาคารตามบัตรเงินฝาก จึงไม่ถือเป็นการโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระตามคำสั่ง ตามความหมายที่ปรากฏในมาตรา 309

ดังนั้นการโอนสิทธิที่จะเรียกร้องเงินฝากคืน จึงต้องทำตามแบบการโอนหนี้อันจะพึงต้องชำระแก่เจ้าหนี้คนหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง มาตรา 306 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่บัญญัติว่า "การโอนหนี้อันจะพึงต้องชำระแก่เจ้าหนี้คนหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจงนั้น ถ้าไม่ทำเป็นหนังสือ ท่านว่าไม่สมบูรณ์ อนึ่ง การโอนหนี้ที่ท่านว่าจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้ หรือบุคคลภายนอกได้แต่เมื่อได้บอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ หรือลูกหนี้จะยินยอมด้วยในการโอนนั้น คำบอกกล่าวหรือความยินยอมเช่นนี้ ท่านว่าต้องทำเป็นหนังสือ

ถ้าลูกหนี้ทำให้พอใจแก่ผู้โอนด้วยการใช้เงิน หรือด้วยประการอื่นเสียแต่ก่อนได้รับคำบอกกล่าว หรือก่อนได้ตกลงให้โอนไซ้ ลูกหนี้ก็เป็นอันหลุดพ้นจากหนี้"

ในทางปฏิบัติ ธนาคารผู้ออกบัตรจะวางข้อกำหนดเกี่ยวกับการโอนบัตรเงินฝากไว้ เพื่อให้ผู้ฝากเงินถือปฏิบัติ ข้อกำหนดในการโอนบัตรเงินฝาก

ที่ธนาคารกำหนดไว้เช่นนี้ ย่อมผูกพันผู้ฝากเงินให้ต้องปฏิบัติตามด้วย ทั้งนี้ เพราะผู้ฝากเงินสัญญาว่า จะยอมผูกพันปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขต่างๆ ที่ธนาคารได้กำหนดขึ้นในการออกบัตรเงินฝาก ข้อกำหนดในการโอนบัตรเงินฝากที่ธนาคารกำหนดไว้จะมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้โอนจะต้องโอนเต็มจำนวนเงินฝาก พร้อมทั้งดอกเบี้ยตามบัตรเงินฝากทั้งหมด จะโอนเพียงบางส่วนมิได้
2. ผู้ฝากหรือผู้โอนแล้วแต่กรณีต้องสลักหลัง และระบุชื่อผู้รับโอน และส่งมอบบัตรเงินฝากให้แก่ผู้รับโอน และผู้รับโอนแต่ละรายจะต้องนำบัตรเงินฝากนั้นมาจดทะเบียน พร้อมทั้งให้ตัวอย่างลายมือชื่อและตำบลที่อยู่ ณ สำนักงานที่ออกบัตรเงินฝากนั้นทุกครั้งที่มีการโอน"

นอกจากนั้นธนาคารยังได้ทำเอกสารขึ้นไว้เพื่อบันทึกรายการโอนอีกด้วย⁸

การที่ผู้ถือบัตรโอนสิทธิ เรียกร้องตามบัตรเงินฝากด้วยการสลักหลัง และระบุชื่อผู้รับโอน ซึ่งเป็นการกระทำในทางปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ธนาคารได้วางไว้ดังกล่าวนี้ จะถือว่าเป็นการโอนสิทธิ เรียกร้องโดยทำเป็นหนังสือตามความหมายในมาตรา 306 หรือไม่

การโอนสิทธิ เรียกร้องในหนังสืออันจะพึงต้องชำระแก่เจ้าหนี้คนหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง ที่ต้องทำเป็นหนังสือนี้มีคำพิพากษาฎีกาหลายเรื่อง เช่นคำพิพากษาฎีกาที่ 1393/2512, 1802/2518 และ 1947/2524 ได้วางหลักให้การโอนสิทธิ เรียกร้องลงลายมือชื่อเฉพาะผู้โอนฝ่ายเดียวก็เพียงพอ แต่เรื่องนี้

⁸ดูเอกสารภาคผนวกเกี่ยวกับการบันทึกรายการโอนบัตรเงินฝาก ลายมือชื่อผู้สลักหลังและลายมือชื่อผู้รับโอน

ยังมีนักกฎหมายหลายท่าน โดยเฉพาะท่านอาจารย์จิตติ ดิงศภัทัย⁹ เห็นว่าการโอนสิทธิเรียกร้องเป็นสัญญา เมื่อกฎหมายบังคับให้ทำเป็นหนังสือก็ต้องลงลายมือชื่อคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายผู้ทำหนังสือ ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 9 มีนักกฎหมายบางท่านเห็นด้วย¹⁰ กับแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ว่าไม่จำเป็นต้องลงลายมือชื่อทั้งสองฝ่ายก็สมบูรณ์ เพราะหนังสือโอนสิทธิเรียกร้องทำขึ้นเพื่อประโยชน์ของผู้รับโอนมากกว่ามีลักษณะทำนองเดียวกับสัญญาผู้ควรลงลายมือชื่อฝ่ายเดียวก็ได้ แต่ผู้เขียนมีความเห็นเช่นเดียวกับท่านอาจารย์จิตติ ดิงศภัทัย เนื่องจากเมื่อได้ทำการพิจารณามาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่บัญญัติว่า "...ท่านว่าบุคคลผู้จะต้องทำหนังสือ ไม่จำเป็นต้องเขียนเอง..." ประกอบกับเหตุที่ว่า การโอนสิทธิเรียกร้องเป็นสัญญาแล้วนั้น บุคคลผู้จะต้องทำเป็นหนังสือจึงต้องประกอบไปด้วยบุคคลทั้งสองฝ่ายซึ่งเป็นคู่สัญญากล่าวคือทั้งผู้โอนสิทธิและผู้รับโอนสิทธิต้องทำหนังสือ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเขียนเอง แต่ต้องลงลายมือชื่อของบุคคลผู้ต้องทำหนังสือนั้น

ในทางปฏิบัติเมื่อธนาคารพาณิชย์ได้ออกบัตรเงินฝากให้แก่ผู้ถือบัตรแล้วซึ่งผู้เขียนได้กล่าวไว้ในตอนต้นว่า ผู้ถือบัตรจะยอมผูกพันปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่ธนาคารได้ระบุไว้ในด้านหลังของคำขอใช้บริการบัตรเงินฝากซึ่งเงื่อนไขที่ธนาคารได้วางไว้ที่สำคัญก็คือ เงื่อนไขเกี่ยวกับเรื่องของการโอนสิทธิในบัตรเงินฝากให้แก่ผู้รับโอน ซึ่งธนาคารได้วางเงื่อนไขเอาไว้ดังที่ผู้เขียน

⁹ รายละเอียดเรื่องนี้โปรดศึกษาจากจิตติ ดิงศภัทัย, หมายเหตุท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 985/2524 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4947-1950/2524.

¹⁰ ไกวัล ชุ่มวัฒนะ, "ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการโอนสิทธิเรียกร้อง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตศึกษานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528) หน้า 164.

ได้กล่าวแล้วข้างต้น และในรายการโอนซึ่งแนบท้ายปรากฏอยู่ในด้านหลังของบัตรเงินฝากที่ธนาคารได้จัดทำขึ้น จะมีการบันทึกเกี่ยวกับเรื่องของการโอน โดยมีการบรรยายละเอียดวันที่โอน และระบุว่าโอนบัตรเงินฝากนี้ให้แก่ใคร พร้อมทั้งมีการลงลายมือชื่อทั้งผู้โอนและผู้รับโอนบัตรเงินฝาก ซึ่งการบันทึกรายการโอนในด้านหลังบัตรเงินฝากเช่นนี้ ย่อมถือได้ว่าปฏิบัติครบถ้วนตามแบบวิธีการโอนสิทธิเรียกร้อง ตามบทบัญญัติของมาตรา 306 โดยครบถ้วนแล้ว กล่าวคือได้มีการทำหนังสือโอน ซึ่งหนังสือดังกล่าวนี้ผู้เขียนได้วิเคราะห์แล้วว่าใครจะเป็นคนทำขึ้นก็ได้ ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้ธนาคารได้เป็นผู้จัดทำขึ้น และในรายการโอนดังกล่าวนี้ได้มีข้อความแสดงไว้ชัดเจนถึงการระบุว่าโอนบัตรเงินฝากฉบับดังกล่าวนี้ให้แก่ผู้ใด ฉะนั้นจึงถือได้ว่ารายการโอนที่ปรากฏอยู่ในด้านหลังบัตรเงินฝากเป็นหนังสือโอนสิทธิเรียกร้องตามความหมายในมาตรา 306 นอกจากนั้นดังที่ผู้เขียนได้วิเคราะห์มาแล้วว่า หนังสือโอนสิทธิเรียกร้องดังกล่าวนี้จะต้องมีลายมือชื่อทั้งของผู้โอนและผู้รับโอนจึงจะสมบูรณ์ตามกฎหมายนั้น ซึ่งเมื่อได้พิจารณาในรายการโอนที่ปรากฏในด้านหลังของบัตรเงินฝาก มีทั้งการให้ผู้โอนและผู้รับโอนได้ลงลายมือชื่อเพื่อยืนยันถึงเจตนา ก็เท่ากับว่าในหนังสือโอนสิทธิเรียกร้องอันเกิดจากบัตรเงินฝากได้ทำถูกต้องครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด นอกจากนั้นการที่ธนาคารได้วางเงื่อนไขว่าผู้รับโอนสิทธิในบัตรเงินฝากจากผู้โอนแล้ว จะต้องนำบัตรเงินฝากนี้ไปจดทะเบียนที่ธนาคาร และให้ตัวอย่างลายมือชื่อแก่ธนาคารไว้เป็นสำคัญทุกครั้งที่มีการโอน ฉะนั้นเงื่อนไขที่ธนาคารวางไว้เช่นนี้ ประกอบกับการที่ผู้รับโอนได้มาแจ้งจดทะเบียนการรับโอนสิทธิในบัตรเงินฝากแก่ธนาคาร จึงเป็นการถือได้ว่ามีการบอกกล่าวให้ธนาคาร ซึ่งถือเป็นการปฏิบัติตามบัตรเงินฝากได้ทราบ อันเป็นการได้ชื่อว่าการปฏิบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายมาตรา 306 ได้บัญญัติไว้เกี่ยวกับเรื่องของการโอนสิทธิเรียกร้อง ซึ่งจะต้องชำระแก่เจ้าหนี้โดยเฉพาะเจาะจงเป็นการครบถ้วนทุกประการ

2.5 ผลของการโอนสิทธิเรียกร้องตามบัตรเงินฝาก

เมื่อได้ทำการศึกษาแล้วว่า การที่ผู้โอนได้โอนสิทธิเรียกร้องที่ตน มีอยู่ตามบัตรเงินฝาก เป็นการโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระแก่ เจ้าหนี้คนหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง ฉะนั้นผลของการโอนสิทธิเรียกร้องดังกล่าว จึงมีผลว่า เมื่อได้มีการโอนสิทธิเรียกร้องกัน ตามแบบที่กฎหมาย กำหนด และได้มีการบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ หรือลูกหนี้ยินยอมด้วย ในการโอนโดยชอบแล้ว ขณะนั้นการโอนสำเร็จผลบริบูรณ์ ในทางที่จะยกขึ้น อ้างใช้ยื่นแก่ลูกหนี้หรือบุคคลภายนอกได้ เท่ากับว่าผู้โอนเป็นอันหลุดพ้นจาก สายสัมพันธ์ต่อลูกหนี้และคนภายนอกไปเด็ดขาด ผู้รับโอนจึงเสมือนเป็น เจ้าหนี้ โดยเฉพาะเจาะจงกับลูกหนี้ ลูกหนี้ต้องชำระหนี้ให้ผู้รับโอนเท่านั้น และใน ท่านองเดียวกัน ผู้รับโอนนี้เท่านั้นเป็นผู้มีสิทธิเรียกให้ชำระหนี้ได้ ส่วนผู้รับ โอนที่อยู่ในฐานะเป็นเจ้าหนี้แล้วจะใช้สิทธิเรียกร้องเอาจากลูกหนี้ได้เพียงไร นั้น อยู่ภายใต้หลักทั่วไปว่า ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน ไม่ได้อะไรมาก หรือน้อยไปกว่าผู้โอน ต่างกับการโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระตาม เขาสั่ง ซึ่งโดยนัยแห่งมาตรา 312 ผู้รับโอนอาจได้สิทธิดีกว่าผู้โอน ผล แห่งการโอนสิทธิเรียกร้อง ในหนี้อันพึงต้องชำระแก่เจ้าหนี้โดยเฉพาะเจาะจง มาตรา 308 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติว่า "ถ้าลูกหนี้ได้ให้ ความยินยอมดังกล่าวมาในมาตรา 306 โดยมีใต้อัดเอื้อน ท่านว่าจะยกข้อ ต่อสู้ที่มีต่อผู้โอนขึ้นต่อสู้ผู้รับโอนนั้นหาได้ไม่ แต่ถ้าเพื่อจะระงับหนี้นั้นลูกหนี้ได้ ใช้เงินให้แก่ผู้โอนไปไซ้ ลูกหนี้จะเรียกคืนเงินนั้นก็ไต่ หรือถ้าเพื่อการเช่น กล่าวมานั้น ลูกหนี้รับภาระเป็นหนี้อย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นใหม่ต่อผู้โอน จะถือ เสมือนหนึ่งว่าหนี้นั้นมีได้ก่อนขึ้นเลยก็ได้"

ถ้าลูกหนี้เป็นแต่ได้รับคำบอกกล่าวการโอน ท่านว่าลูกหนี้มีข้อต่อสู้ผู้ โอนก่อนเวลาที่ได้รับคำบอกกล่าวนั้นฉันใด ก็จักยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้แก่ผู้รับโอน ได้ฉันนั้น ถ้าลูกหนี้มีสิทธิเรียกร้องจากผู้โอน แต่สิทธินั้นยังไม่ถึงกำหนดใน เวลาบอกกล่าวไซ้ ท่านว่าจะเอาสิทธิเรียกร้องนั้นมาหักกลบลบกันก็ได้ หาก ว่าสิทธินั้นจะได้ถึงกำหนดแห่งสิทธิเรียกร้องอันได้โอนไปนั้น

แต่อย่างไรก็ตาม การที่ลูกหนี้ยินยอมในการโอนโดยไม่อัดเอื้อน

อันเป็นผลให้ลูกหนี้ยกข้อต่อสู้ที่มีต่อผู้โอน ขึ้นต่อสู้ผู้รับโอนไม่ได้ นั่นไม่ถือเป็น
 เรื่องทำให้ผู้รับโอนได้สิทธิดีกว่าผู้โอน เพราะว่ากรณีนี้ เป็นเรื่องที่ถูกหนี้
 ยินยอมโดยอิดเอื้อนหรือไม่ ถ้าลูกหนี้ยินยอมโดยอิดเอื้อน ลูกหนี้ก็สามารถ
 ยกข้อต่อสู้ที่มีต่อผู้โอนขึ้นต่อสู้ผู้รับโอนได้ แต่ถ้าลูกหนี้ยินยอมโดยไม่อิดเอื้อน
 ถือเป็นการสละสิทธิที่จะต่อสู้ของลูกหนี้ เป็นเรื่องที่ถูกหนี้ ได้รับโอนไป
 พร้อมทั้งข้อต่อสู้ที่ถูกหนี้อาจยกขึ้นอ้างยันเอาได้ เหมือนอ้างยันกับผู้โอน แต่
 ถ้าลูกหนี้ไม่สมัครใจจะแย้งสงวนไว้ต่อสู้ต่างหาก

3. ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาบัตรเงินฝากในประเทศไทยในปัจจุบัน เมื่อพิจารณาในผลทางกฎหมาย

อาจกล่าวได้ว่า โดยสากลแล้วบัตรเงินฝาก หรือเรียกย่อๆ ว่า
 C.D. เกิดขึ้นมาเพื่อทดแทนข้อเสียเปรียบของเงินฝากประจำ ในแง่ของ
 การขาดสภาพคล่อง ธนาคารพาณิชย์ผู้ออก C.D. สามารถใช้คุณลักษณะของ
 C.D. ในแง่ของความคล่องตัวในการโอน มาเป็นเครื่องดึงดูดเงินฝาก
 ก้อนใหญ่ จากผู้ฝากซึ่งเป็นที่ดึงดูดบุคคลธรรมดาและธุรกิจต่าง ๆ เพราะ
 การฝากเงินโดยการออก C.D. ผู้ฝากสามารถโอนบัตรเงินฝากหรือ C.D.
 นี้ได้ก่อนถึงกำหนดการฝาก เมื่อต้องการใช้เงิน แต่การฝากประจำผู้ฝากจะ
 ถอนเงินฝากก่อนถึงกำหนดการฝากไม่ได้

ในกรณีของประเทศไทย ข้อเสนอเรื่อง C.D. ก็คงมุ่งประโยชน์
 คล้ายคลึงกับที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นนั่นเอง แต่มีข้อสังเกตซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะ
 ในกรณีประเทศไทยว่า บทบาทของ C.D. ในลักษณะที่เป็นตราสารที่มีสภาพ
 คล่อง เห็นอกว่าการฝากเงินแบบฝากประจำนั้น อาจจะไม่ชัดเจนนัก
 ทั้งนี้เพราะ ผู้ฝากประจำจะสามารถถอนเงินฝากของตนก่อนครบกำหนดได้
 เสมอ ซึ่งเป็นประเพณีปฏิบัติของกิจการธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ที่จะ
 ยินยอมให้ผู้ฝากประจำทำเช่นนั้นได้ แต่ขณะเดียวกันก็ทำให้การบริหารการเงิน
 ของธนาคารพาณิชย์ยุ่งยาก และมีความไม่แน่นอนเพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้นการที่

ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย สนับสนุนให้มีการออก C.D. นั้น จึงเป็น เพราะต้องการใช้ C.D. เป็นเครื่องมือระดมทุน ที่มีระยะเวลาครบกำหนด แน่นนอน ผู้ฝากถอนเงินฝากก่อนครบกำหนดไม่ได้ ซึ่งจะทำให้ธนาคารสามารถ จัดการด้านการเงินของตน ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วย

อย่างไรก็ตาม C.D. ในประเทศไทยขณะนี้ ยังไม่แพร่หลายหรือ เป็นที่นิยมเท่าที่ควร ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่มาจากปัญหากฎหมาย ดังจะได้อธิบาย ต่อไป กล่าวคือ ลักษณะของนิติสัมพันธ์ระหว่างคู่กรณี อันเป็นผลให้เกิดบัตร เงินฝาก หรือ C.D. ขึ้นมานั้น เป็นสัญญาฝากทรัพย์ ซึ่งวัตถุแห่งหนี้ตาม สัญญาคือ "เงิน" ตามบทบัญญัติในเรื่องเอกเทศสัญญาลักษณะฝากทรัพย์ ตาม ที่บัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของ สัญญาฝากทรัพย์ตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติไว้ ไม่ปรากฏ ว่าการทำสัญญาฝากทรัพย์ ต้องกระทำตามแบบพิธีที่กฎหมายกำหนด และ กฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้ว่า การทำสัญญาฝากทรัพย์ต้องการหลักฐานเป็นหนังสือ จึงจะสามารถฟ้องคดีได้ดังเช่นสัญญากู้ยืม แต่ถ้าคู่สัญญาจะตกลงทำสัญญา โดย กำหนดให้มีเอกสารกล่าวถึงรายละเอียด และสาระสำคัญต่าง ๆ ของสัญญา ตามที่ได้ตกลงกันระหว่างคู่สัญญา ก็ย่อมทำได้ไม่ต้องห้ามตามกฎหมาย และ ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน

ดังนั้น การที่คู่สัญญาได้กำหนดให้มีการออกบัตรเงินฝาก (C.D.) ขึ้นมา ในการทำสัญญาฝากทรัพย์ย่อมทำได้ แต่บัตรเงินฝากนี้ไม่ถือเป็น "แบบ" ของสัญญาฝากทรัพย์ อันมีผลให้การฟ้องคดีนั้น สามารถพิสูจน์ถึง นิติสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญาได้ง่ายขึ้น ซึ่งในจุดนี้มีข้อสังเกตว่า ไม่มีกฎหมาย บัญญัติถึงเอกสาร อันเกิดจากสัญญาฝากทรัพย์ไว้ ทั้งในแง่ของรูปแบบ และฐานะของเอกสารตามกฎหมาย บัตรเงินฝากจึงยังไม่มีรูปแบบและฐานะ ตามกฎหมาย ในขณะเดียวกัน บัตรเงินฝากนี้ไม่อาจจัดเป็นตั๋วเงินตามประ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ ทั้งนี้เพราะตั๋วเงินตามกฎหมายไทยมี 3

ประเภท ดังที่มาตรา 898 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติไว้ คือ "อันตัวเงินตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายนี้มี 3 ประเภท ประเภทหนึ่งคือตัวแลกเงิน ประเภทหนึ่งคือตัวสัญญาใช้เงิน ประเภทหนึ่งคือเช็ค และตัวเงินแต่ละประเภทได้ให้คำจำกัดความไว้ กล่าวคือ มาตรา 908 บัญญัติว่า "อันว่าตัวแลกเงินนั้น คือหนังสือตราสารซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่าผู้ส่งจ่ายส่งบุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่าผู้จ่าย ให้ใช้เงินจำนวนหนึ่งแก่บุคคลหนึ่ง หรือให้ใช้ตามคำสั่งของบุคคลคนหนึ่งซึ่งเรียกว่าผู้รับเงิน"

มาตรา 982 บัญญัติว่า "อันว่าตัวสัญญาใช้เงินนั้น คือหนังสือตราสารซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่าผู้ออกตัว ให้คำมั่นสัญญาว่าจะใช้เงินจำนวนหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง หรือให้ใช้ตามคำสั่งของบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับเงิน"

มาตรา 987 บัญญัติว่า "อันว่าเช็คนั้น คือหนังสือตราสารซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่าผู้ส่งจ่าย สั่งธนาคารให้ใช้เงินจำนวนหนึ่งเมื่อทวงถามให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง หรือให้ใช้ตามคำสั่งของบุคคลอีกคนหนึ่งอันเรียกว่าผู้รับเงิน" ซึ่งบัตรเงินฝากไม่มีลักษณะที่ตรงกับคำจำกัดความตามกฎหมายของตัวเงินแต่ละประเภทแต่อย่างใด

แต่เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า "ตราสาร" (Instrument) ดังกล่าวมาแล้วในบทที่ 2 จะเห็นว่าบัตรเงินฝากนี้มีลักษณะเป็น ตราสาร (Instrument) อย่างไรก็ตามกฎหมายไทยไม่ได้บัญญัติถึงความหมายของคำว่าตราสารไว้ที่ใดเลย แม้จะปรากฏคำว่าตราสารในกฎหมายไทยหลายแห่งก็ตาม ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงลักษณะของตราสารที่ปรากฏในกฎหมายไทย จะพบว่า มีลักษณะเช่นเดียวกับความหมายของคำว่าตราสาร ที่ตำราต่างประเทศได้ให้คำนิยามไว้ เมื่อกฎหมายไทยไม่ได้ให้คำนิยามของตราสารไว้ และการที่บัตรเงินฝากไม่มีกฎหมายกำหนดรูปแบบและฐานะของบัตรเงินฝากไว้ จึงทำให้เกิดข้อสงสัยว่าบัตรเงินฝากนี้ถือเป็นตราสารตามกฎหมายไทยหรือไม่ การโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระตามคำสั่ง ตามมาตรา 309 แห่ง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น ต้องเป็นการโอนสิทธิโดยมีตราสาร การโอนสิทธิตามบัตรเงินฝากในลักษณะปัจจุบัน จะโอนสิทธิตามแบบมาตรา 309 ได้หรือไม่ และการโอนสิทธิตามมาตรา 309 นี้มีลักษณะเช่นเดียวกับการโอนแบบเปลี่ยนมือ (Negotiation) หรือไม่

ในทางปฏิบัติธนาคารพาณิชย์ที่ออกบัตรเงินฝากได้วางเงื่อนไข ในการโอนสิทธิตามบัตรเงินฝากในลักษณะเดียวกับการโอนหุ้น ซึ่งจะต้องทำเป็นหนังสือและจดแจ้งการโอนชื่อ และสำนักของผู้รับโอนลงในทะเบียนผู้ถือหุ้น ซึ่งในกรณีของบัตรเงินฝากมีวิธีการโอนในทางปฏิบัติคือ ผู้โอนต้องสลักหลังและระบุชื่อผู้รับโอน และผู้รับโอนแต่ละรายต้องนำบัตรเงินฝากนั้นมาจดทะเบียนพร้อมทั้งให้ตัวอย่างลายมือชื่อ ที่อยู่ของผู้โอนกับธนาคารที่เป็นผู้ออกบัตร

ในขณะที่นักกฎหมายเห็นว่า การโอนสิทธิตามบัตรเงินฝากเป็นการโอนสิทธิเรียกร้องทั่วไป หรือที่กฎหมายเรียกว่า การโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้ อันจะพึงต้องชำระแก่เจ้าหนี้คนหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง ซึ่งกฎหมายบังคับว่าต้องทำเป็นหนังสือและต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้หรือลูกหนี้ยินยอมด้วยในการโอน โดยให้เหตุผลว่าบัตรเงินฝากมิใช่ตัวเงิน จึงโอนสิทธิแบบโอนสิทธิตามตัวเงินไม่ได้ แต่ไม่ได้ให้เหตุผลในกรณีที่ไม่ถือเป็นการโอนสิทธิเรียกร้อง ในหนี้อันพึงต้องชำระตามเขาสั่งตามมาตรา 309

อย่างไรก็ตามมีบางท่านได้ให้เหตุผลในเรื่องนี้ว่า กฎหมายไทยไม่ว่าจะเป็นกฎหมายลักษณะตัวเงิน และกฎหมายที่เกี่ยวกับตราสารสิทธิอื่น ๆ ไม่ได้บัญญัติถึงเรื่องบัตรเงินฝากไว้ บัตรเงินฝากจะเป็นตราสารตามกฎหมายหรือไม่ก็ยังเป็นข้อสงสัยอยู่ จึงนำหลักกฎหมายเหล่านี้มาใช้บังคับในเรื่องการโอนบัตรเงินฝากไม่ได้ การโอนสิทธิตามบัตรเงินฝากจึงเป็นได้เพียงการโอนสิทธิเรียกร้องประเภทหนึ่ง คงต้องนำหลักในเรื่องการโอนสิทธิเรียกร้องทั่วไปตามมาตรา 303-308 มาใช้บังคับ¹¹

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 163.

ผู้เขียนเห็นด้วยกับความเห็นข้างต้นว่า เรื่องบัตรเงินฝากไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้¹² จึงไม่น่าจะถือเป็นตราสารสิทธิตามกฎหมายเช่นเดียวกับตัวเงินที่กฎหมายบัญญัติไว้ ดังนั้นบทบัญญัติการโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้อันจะพึงต้องชำระตามคำสั่งตามมาตรา 309 ซึ่งเป็นการโอนสิทธิตามตราสารนั้น คำว่า "ตราสาร" ในมาตรา 309 คงจะหมายถึง ตราสารสิทธิตามกฎหมายหรือที่กฎหมายบัญญัติไว้ เอกสารอื่นแม้จะเป็นตราสารแต่ถ้าไม่เป็นตราสารที่กฎหมายบัญญัติไว้ การโอนสิทธิตามตราสารนั้นย่อมไม่อาจถือเอา มาตรา 309 เป็นแบบในการโอนได้ และการโอนสิทธิตามบัตรเงินฝากจะนำบทบัญญัติในเรื่องการโอนสิทธิตามตัวเงินมาใช้ไม่ได้ ทั้งนี้เพราะบัตรเงินฝากไม่ถือเป็นตัวเงินทั้งสามประเภทดังได้กล่าวมาแล้ว

เมื่อการโอนสิทธิตามบัตรเงินฝากเป็นการโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้อันจะพึงต้องชำระแก่เจ้าหนี้คนหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง ซึ่งต้องทำเป็นหนังสือและต้องบอกกล่าวการโอนให้ลูกหนี้ทราบ หรือต้องให้ลูกหนี้ยินยอมด้วยในการโอนนั้น ผลของการโอนสิทธิแบบนี้โดยทั่วไปก็คือ ผู้รับโอนไม่มีสิทธิคิดว่าผู้โอน ดังนั้นเมื่อลูกหนี้มีข้อต่อสู้ผู้โอนก่อนเวลาที่ได้รับคำบอกกล่าว หรือก่อนที่ลูกหนี้ยินยอมอย่างไรก็ยกข้อต่อสู้นั้นยื่นต่อผู้รับโอนได้เช่นกัน เว้นแต่ลูกหนี้จะสละสิทธิ โดยไม่ได้แย้งข้อต่อสู้ที่มีต่อผู้โอนยื่นต่อผู้รับโอนไว้ ในขณะที่ลูกหนี้ให้ความยินยอมหรือได้รับคำบอกกล่าวในการโอน วิธีการและผลของการโอนสิทธิเรียกร้องเช่นนี้ก่อให้เกิดความไม่สะดวกกับวงการค้าหรือธุรกิจเป็นอันมาก ทั้งนี้เพราะการ

¹² ขณะที่ทำวิจัยยังไม่มียกกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดเจน แต่เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2535 คณะรัฐมนตรีกลั่นกรองเศรษฐกิจได้เสนอร่างแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ บัญญัติกฎหมายรองรับบัตรเงินฝากดังกล่าวนี้ เพื่อให้มีสถานะทางกฎหมายที่ชัดเจน โดยบัญญัติว่าให้นำกฎหมายลักษณะตัวเงินมาใช้บังคับกับบัตรเงินฝากได้

โอนสิทธิเรียกร้องตามมาตรา 306 ต้องทำเป็นหนังสือและต้องบอกกล่าวการโอนให้ลูกหนี้ทราบ หรือต้องให้ลูกหนี้ยินยอมด้วยในการโอนนั้น เป็นวิธีการที่ยุ่งยากและล่าช้าไม่ทันกับความต้องการของธุรกิจการค้าทั้งหลาย ที่ต้องการความคล่องตัวในการโอน ผลของการโอนสิทธิเรียกร้องเช่นนี้ ย่อมทำให้ผู้รับโอนไม่มั่นใจในสิทธิที่ตนได้รับโอนมา ว่าลูกหนี้อาจยกข้อต่อสู้ที่มีอยู่ต่อสู้ผู้รับโอนได้ ต่างกับการโอนแบบเปลี่ยนมือได้ที่วิธีการโอนกระทำได้โดยเพียงแต่สลักหลังและส่งมอบหรือเพียงแต่ส่งมอบ ในกรณีที่ตราสารนั้นเป็นตราสารส่งจ่ายให้แก่ผู้ถือ และผลของการโอนแบบเปลี่ยนมือก็คือ ผู้รับโอนจะมีสิทธิคิดว่าผู้โอน ถ้าผู้รับโอนได้รับโอนสิทธิมาโดยสุจริต แม้ว่าลูกหนี้จะมีข้อต่อสู้กับผู้โอนอย่างไรก็ตาม ลูกหนี้ก็ไม่สามารถที่จะยกข้อต่อสู้นั้นต่อสู้ผู้รับโอนโดยสุจริตได้ ซึ่งเป็นลักษณะและผลของการโอนสิทธิตามตัวเงินตามกฎหมายไทย

ในส่วนของมาตรา 309-313 เรื่องการโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระตามคำสั่งแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีข้อที่น่าสังเกตว่าวิธีการโอนสิทธินั้นไม่แตกต่างจากการโอนสิทธิเรียกร้องแบบเปลี่ยนมือได้ดังได้กล่าวแล้วในบทที่ 2 แต่ผลของการโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระตามคำสั่ง มีความแตกต่างจากผลของการโอนสิทธิเรียกร้องแบบเปลี่ยนมือได้ กล่าวคือเมื่อได้ทำการพิจารณาบทบัญญัติในเรื่องการโอนสิทธิเรียกร้อง ทั้งการโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระแก่เจ้าหนี้โดยเฉพาะเจาะจง และการโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระตามคำสั่ง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว จะเห็นได้ว่ากฎหมายในเรื่องการโอนสิทธิเรียกร้องนี้จะบัญญัติถึง

1. หลักทั่วไปที่ว่าสิทธิเรียกร้องย่อมโอนกันได้
2. วิธีการโอนสิทธิเรียกร้อง
3. ผลของการโอนสิทธิเรียกร้อง ซึ่งผลของการโอนสิทธิเรียกร้องนี้จะกล่าวถึงเฉพาะผลของการโอนสิทธิระหว่างผู้รับโอนสิทธิและลูกหนี้แห่งสิทธิเท่านั้น อันเป็นหลักความสัมพันธ์เฉพาะตัวของคู่สัญญา จะไม่มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงนิติสัมพันธ์ระหว่างผู้โอนสิทธิและผู้รับโอนสิทธิไว้แต่อย่างใด

ในขณะที่การโอนสิทธิเรียกร้องแบบเปลี่ยนมือได้นั้น นอกจากจะมี

หลักกฎหมายบัญญัติถึงผลของการโอนสิทธิ ระหว่างผู้รับโอนสิทธิและลูกหนี้แห่ง สิทธิแล้ว ยังบัญญัติถึงนิติสัมพันธ์ระหว่างผู้รับโอนสิทธิและผู้โอนสิทธิ ซึ่งผู้โอน สิทธินี้จะมีฐานะเป็นลูกหนี้ผู้รับโอนสิทธิด้วยเช่นกัน การโอนสิทธิเรียกร้องแบบ เปลี่ยนมือได้นี้ จะมีลักษณะของการสะสมตัวลูกหนี้อันเป็นหลักของทฤษฎี The Accumulation of Secondary Contract ซึ่งเป็นข้อยกเว้นของหลักความ สัมพันธ์เฉพาะตัวของคู่สัญญา ดังจะเห็นได้จากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เอกเทศสัญญาตัวเงินที่มีลักษณะดังกล่าวของการโอนสิทธิแบบเปลี่ยนมือได้ การ โอนสิทธิเรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระตามคำสั่ง จึงมีลักษณะที่แตกต่างจาก การโอนสิทธิแบบเปลี่ยนมือได้ด้วยเหตุที่ได้กล่าวมา

การที่บัตรเงินฝากไม่มีรูปแบบและฐานะตามกฎหมาย ดังที่กล่าวข้าง ต้นมาแล้ว ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการนำบัตรเงินฝากนั้นไปวางประกันกับธนาคาร เพื่อค้ำประกันหนี้ที่ตนมีอยู่กับธนาคาร ซึ่งในทางปฏิบัติธนาคารยินยอมให้ใช้บัตร เงินฝากเป็นหลักประกันในการขอกู้ยืมจากธนาคารได้ และในปัจจุบันทำกันเฉพาะ แต่กรณีธนาคารผู้เป็นเจ้าของหนี้กับธนาคารผู้ออกบัตรเงินฝากเป็นธนาคารเดียวกัน โดยแท้จริงแล้วการนำบัตรเงินฝากไปวางประกันกับธนาคาร เป็นการนำสิทธิ ที่จะถอนเงินฝากคืนจากธนาคารไปจำนำ การจำนำสิทธิตามมาตรา 750 แห่ง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สิทธินั้นต้องมีตราสารซึ่งสิทธิในการที่จะถอน เงินฝากจากธนาคารถือเป็นสิทธิที่มีตราสารหรือไม่ยังเป็นที่ยังสงสัยกันอยู่ ได้มีนัก กฎหมายให้ความเห็นว่า สิทธิที่มีตราสารตามมาตรา 750 คำแปลภาษาอังกฤษ ใช้คำว่า A right represented by a written instrument ภาษาไทย ที่ว่าถึงสิทธิมีตราสารเป็นคำกว้างเกินความได้ตลอดถึงสัญญากู้หนี้ยืมสินธรรมดา แต่คำแปลภาษาอังกฤษบ่งถึงตราสารใช้แทนสิทธิหรือทรัพย์สิน เช่นใบหุ้น ส่วน หนังสือกู้หนี้ยืมสินธรรมดานั้นหาใช้ตราสารใช้แทนสิทธิไม่ หากเป็นเพียงหลักฐาน แห่งการกู้ยืม ซึ่งตามมาตรา 653 บังคับให้มี ถ้าไม่มีจะฟ้องคดีกู้ยืมเงินเกิน กว่า 50 บาทไม่ได้ อีกประการหนึ่งสิทธิเรียกร้องอันเกิดแต่สัญญากู้ยืมนั้น จะ โอนกันก็ได้ตามมาตรา 306 เพื่อให้ผู้รับโอนไปเรียกเอาเงินกู้จากลูกหนี้ แต่ ไม่มีการโอนกันเป็นจำนำเหมือนจำนำสินค้าด้วยการสลักหลังและส่งมอบประทวน

สินค้า สิทธิที่มีตราสารจึงมีความหมายจำกัดตามคำแปลภาษาอังกฤษ¹³

แต่มักกฎหมายบางท่านเห็นว่า สิทธิซึ่งมีตราสารหมายถึงสิทธิซึ่งมีเอกสารแสดงถึงสิทธิ ซึ่งอาจจะเป็นสิทธิได้รับเงินหรือทรัพย์สิน และตามธรรมดาเอกสารนั้นเป็นเอกสารที่ทำขึ้นตามแบบพิธีในกฎหมาย มิใช่เอกสารธรรมดาที่บุคคลทำขึ้นเป็นพยานหลักฐานแห่งสิทธิต่างๆ ไป สิทธิซึ่งมีตราสารที่กฎหมายได้เข้าเกี่ยวข้องกับกำหนดแบบไว้แล้วตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เช่นตั๋วแลกเงิน เช็ค ใบรับฝากของในคลังสินค้า ใบตราส่ง ใบหุ้น หรือกรรมธรรม์ประกันภัยประกันชีวิต เป็นต้น สิทธิซึ่งมีตราสารเหล่านี้จึงเป็นตัวหนี้หรือตัวสิทธิเรียกร้อง จึงจำนำกันได้ตามมาตรา¹³ แต่สิทธิเรียกร้องอื่นๆ เช่นสิทธิตามสัญญาเช่าเป็นสิทธิอันมีตราสารหรือไม่ การกู้เงินหรือการเช่าอาจจะเพียงแต่นำเอกสารไว้เป็นหลักฐาน โดยมีลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบในนิติกรรมเพียงฝ่ายเดียว ดังนั้นเอกสารนี้เป็นเพียงหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงิน หรือการเช่าเท่านั้น หากใช้เป็นตราสารไม่ สิทธิตามหนี้เงินกู้หรือตามสัญญาเช่าในกรณีเช่นนี้จึงมิใช่สิทธิซึ่งมีตราสาร แต่ถ้าผู้กรณีได้ทำเอกสารไว้เป็นหลักฐานแห่งการเช่าหรือการกู้เงิน โดยทำเป็นรูปสัญญามีลายมือชื่อทั้งสองฝ่าย ก็เป็นตราสารจำนำได้ตามมาตรา 750 เพราะต้องปิดสมุดปี ประมวลรัษฎากรมาตรา 103 บัญญัติว่า "ตราสารหมายความว่าเอกสารที่ต้องเสียอากรตามบัญชี" ซึ่งนอกจากตราสารซึ่งอ้างถึงข้างต้นแล้ว บัญชีท้ายประมวลรัษฎากรยังรวมถึงสัญญาเช่าที่ดิน โรงเรียน หรือสัญญากู้ยืมเงินหรือสัญญาเช่าก็เป็นสิทธิอันมีตราสาร แตกต่างกันแต่เพียงว่ากฎหมายมิได้กำหนดแบบพิธีไว้ อาจเป็นไปได้ว่าเพราะมิได้กระทบกระเทือนต่อผล

¹³ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ว่าด้วยคำประกัน จำนอง จำนำ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2525), หน้า 161-162

ประโยชน์ของบุคคลจำนวนมากเท่านั้นจึงให้ทำกันเองได้ แต่ก็ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายคือพึงปิดอาคารแสดมปี อย่างไรก็ตามก็สิทธิตามสัญญากู้ยืมเงินหรือสัญญาเช่าก็ไม่มีกฎหมายห้ามว่าจะจำนำกันไม่ได้ เพราะจะโอนกันโดยเด็ดขาดก็ยังสามารถตั้งสิทธิตามสัญญากู้เงินก็เป็นสังหาริมทรัพย์อย่างหนึ่ง ดังนั้นย่อมจำนำกันได้ตามมาตรา 747 เช่นเดียวกับสังหาริมทรัพย์อื่นๆ ด้วย ¹⁴

อย่างไรก็ตามมีความเห็นทางกฎหมายเพิ่มเติมว่าตราสารนั้นควรจะมีกฎหมายรับรอง หรือระบุลักษณะไว้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะ "สิทธิที่มีตราสาร" นั้น ควรหมายถึงตราสารที่สามารถโอนเปลี่ยนมือได้ ตามที่กำหนดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์คือ ตั๋วเงิน ใบประทวนสินค้า ใบหุ้น และใบตราส่ง รวมทั้งตามที่บัญญัติในกฎหมายอื่นเช่น พันธบัตร หากเราถือว่าเอกสารที่สร้างขึ้นเป็นทางการถือว่าเป็นตราสาร ก็ย่อมสามารถมีการทำสัญญาต่างๆ ในรูปตราสารเพื่อนำมาจำนำได้ ย่อมเกิดผลในการบังคับจำนำอย่างมาก จึงควรจะต้องตราสารตามกฎหมายนั้น ต้องหมายถึงตราสารที่มีกฎหมายรับรอง ไม่ใช่เอกสารโดยทั่วไป ¹⁵

สำหรับผู้เขียนเองเห็นว่า คำว่า "สิทธิที่มีตราสาร" ตราสารนั้น ต้องเป็นเอกสารที่นอกจากจะเป็นหลักฐานแห่งสิทธิแล้ว ยังต้องก่อตั้งสิทธิขึ้นมาด้วย ดังได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 ในหัวข้อความหมายของคำว่า "ตราสารไม่ใช่เป็นเพียงหลักฐานแห่งสิทธิ" ดังเช่นเอกสารในการทำสัญญากู้ยืม เอกสารในการทำสัญญาเช่าทรัพย์ เอกสารที่เป็นหลักฐานแห่งสิทธิทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการ

¹⁴ ชุมพล จันทราทิพย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะคำประกัน จำนอง จำนำ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528), หน้า 151-152.

¹⁵ ไกวัล ชุ่มวะณะ, "ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการโอนสิทธิเรียกร้อง" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตแผนกวิชานิติศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528), หน้า 170.

ฟ้องคดี แต่ "ตราสาร" นั้นมีขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการโอนสิทธิเรียกร้องซึ่งถือเป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่ง ซึ่งเอกสารที่เป็นตราสารนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นตราสารที่เปลี่ยนมือได้ (Negotiable Instrument) แต่ตราสารนั้นต้องเป็นเอกสารที่มีกฎหมายรับรองถึงลักษณะและฐานะของเอกสารนั้นไว้ด้วย ดังนั้นสิทธิที่จะถอนเงินฝากคืน โดยทั่วไปแล้วไม่ถือว่าเป็นสิทธิที่มีตราสาร ทั้งนี้เพราะไม่มีกฎหมายไทยบัญญัติไว้ว่า บัตรเงินฝากเป็นตราสารที่ใช้แทนสิทธิหรือทรัพย์สิน บัตรเงินฝากจึงเป็นเพียงหลักฐานแห่งสิทธิในการฝากทรัพย์สินเท่านั้น ดังนั้นบัตรเงินฝากหรือ C.D. นี้จะไม่ถือเป็นตราสารแห่งสิทธิที่จะจำหน่ายตามกฎหมายในมาตรา 750 แต่อย่างไรก็ตามผู้ฝากที่ถือบัตรเงินฝากนี้ อาจจะทำการนำสิทธิที่จะถอนเงินตามบัตรเงินฝากดังกล่าวนี้ไปจำหน่ายประกันหนี้ได้ แต่การจำหน่ายนั้นไม่ใช่ทำเพียงการสลักหลังบัตรเงินฝากเท่านั้น แต่จะต้องทำในรูปแบบของหนังสือสัญญาจำหน่ายสิทธิที่จะถอนเงินตามบัตรเงินฝาก โดยทำเป็นสัญญาจำหน่ายอีกฉบับต่างหากโดยแสดงเจตนาให้เห็นโดยชัดแจ้งในหนังสือสัญญาจำหน่ายว่า ผู้จำหน่ายซึ่งเป็นผู้ทรงสิทธิตามบัตรเงินฝากเลขที่เท่าใด จำนวนเงินเท่าใด ได้นำสิทธิที่จะถอนเงินจำนวนดังกล่าวนี้พร้อมด้วยดอกเบี้ยที่จะได้รับมาจำหน่ายเป็นประกันหนี้กับผู้ทรงสิทธิเป็นหนี้ธนาคาร การปฏิบัติเช่นนี้เป็นการปฏิบัติในตนเองเกี่ยวกับการนำสิทธิที่จะถอนเงินจากการฝากประจำ ไปจำหน่ายเป็นประกันหนี้ไว้กับธนาคาร การที่ไม่สามารถจำหน่ายบัตรเงินฝากด้วยวิธีการเพียงแต่สลักหลังจำหน่ายดังเช่นการจำหน่ายตัวเงินได้เช่นนี้ เป็นผลให้บัตรเงินฝากไม่ดึงดูดใจผู้ลงทุนเท่าที่ควร ซึ่งทำให้บัตรเงินฝากไม่แพร่หลาย อันส่งผลให้ตลาดเงินไทยไม่พัฒนาทัดเทียมกับตลาดเงินในโลกสากล

ข้อขัดข้องอีกประการหนึ่งในการพัฒนาบัตรเงินฝากเท่าที่ผ่านมาในอดีตนั้นคือ ความสับสนของผู้ที่ต้องการจะลงทุนในตราสารทางการเงินประเภทนี้ ในเรื่องภาวะภาษี ทั้งนี้เพราะการลงทุนโดยการซื้อตราสารทางการเงินนี้เป็นวิธีการใหม่ที่บุคคลผู้ซึ่งต้องการลงทุน ยังขาดความคุ้นเคยและความเข้าใจถึงลักษณะของผลประโยชน์ที่จะได้จากการลงทุนดังกล่าว เป็นเหตุให้การคำนวณภาวะภาษีเป็นเรื่องที่สับสนและยุ่งยากต่อผู้ที่ต้องการจะลงทุนโดยทั่วไป อย่างไรก็ตาม

ก็ตามปัจจุบันบัตรเงินฝากมีภาวะภาษีตั้งจะไต่กล่าวต่อไปนี้คือ เมื่อพิจารณาจาก บัญชีอัตราอากรแสตมป์ตามประมวลรัษฎากรแล้ว บัตรเงินฝากถือเป็นตราสาร ประเภทที่ 13 กล่าวคือ เป็นใบรับฝากเงินประเภทประจำของธนาคารโดยมี ดอกเบี้ย ซึ่งผู้รับฝากเงินคือธนาคารพาณิชย์เป็นผู้มีหน้าที่เสียอากรแสตมป์ 5 บาท และมีหน้าที่ขีดฆ่าอากรแสตมป์นั้นด้วย

ดอกเบี้ยตามบัตรเงินฝากหรือผลต่างระหว่างราคาไถ่ถอน กับราคา จำหน่ายบัตรเงินฝากหรือผลตอบแทนอื่นนั้นถือเป็นเงินได้พึงประเมินที่ต้องนำมา เสียภาษีตามประมวลรัษฎากรมาตรา 40 (4) (ก) ประกอบกับพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 29) พ.ศ. 2534 มาตรา 3¹⁶ ที่ บัญญัติว่า "ให้ยกเลิกความใน (ก) ของมาตรา 40 (4) แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 24) พ.ศ. 2522 และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

(ก) ดอกเบี้ยพันธบัตร ดอกเบี้ยเงินฝาก ดอกเบี้ยหุ้นกู้ ดอกเบี้ย ตัวเงิน ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมไม่ว่าจะมีหลักประกันหรือไม่ ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่อยู่ใน บังคับ ต้องถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายตามกฎหมายว่าด้วยภาษีเงินได้ปิโตรเลียมเฉพาะ ส่วนที่เหลือจากการถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายตามกฎหมายดังกล่าว หรือผลต่าง ระหว่างราคาไถ่ถอนกับราคาจำหน่ายตัวเงิน หรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่ บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ออก และจำหน่ายครั้งแรกในราคาต่ำกว่า ราคาไถ่ถอน รวมทั้งเงินได้ที่มีลักษณะทำนองเดียวกับดอกเบี้ย ผลประโยชน์ หรือคำตอบแทนอื่นๆ ที่ได้จากการให้กู้ยืมหรือจากสิทธิเรียกร้องในหนี้ทุกชนิด ไม่ ว่าจะมีหลักประกันหรือไม่ก็ตาม"

การเสียภาษีเงินได้ในลักษณะนี้ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้มีหน้าที่หักภาษี

¹⁶"พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 29) พ.ศ. 2534," ราชกิจจานุเบกษา (6 พฤศจิกายน 2534): 2.

ณ ที่จ่าย ในอัตราร้อยละ 15 ในกรณีที่มีรายได้อื่นเพิ่มเติมเป็นบุคคลธรรมดา ตามประมวลรัษฎากรมาตรา 48 ประกอบกับพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2534 มาตรา 17¹⁷ ที่บัญญัติว่า "ให้ ยกเลิกความใน (2) ของมาตรา 50 แห่งประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 29) พ.ศ. 2534 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

(2) ในกรณีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (3) และ (4) ให้ คำนวณหักตามอัตราร้อยละของเงินได้ เว้นแต่

(ก) ในกรณีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (3) และ (4) นอกจากที่ระบุไว้ใน (ข) (ค) (ง) และ (จ) ที่จ่ายให้แก่ผู้รับซึ่งมิได้เป็น ผู้อยู่ในประเทศไทย ให้คำนวณหักในอัตราร้อยละ 15.0 ของเงินได้

(ข) ในกรณีเงินได้พึงประเมินที่ระบุในมาตรา 48 (3) (ก) และ (ค) ให้คำนวณหักในอัตราร้อยละ 15.0 ของเงินได้

(ค) ในกรณีเงินได้พึงประเมินที่ระบุในมาตรา 48 (3) (ข) ให้ถือว่าผู้ออกตัวเงิน ผู้ออกตราสารแสดงสิทธิในหนี้ หรือนิติบุคคลผู้โอนตัวเงิน หรือตราสารดังกล่าว ให้แก่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้ตามส่วนนี้ เป็นผู้จ่ายเงิน ได้พึงประเมิน และให้เรียกเก็บภาษีเงินได้จากผู้มีเงินได้ในอัตราร้อยละ 15.0 ของเงินได้ และให้ถือว่าภาษีที่เรียกเก็บนั้นเป็นภาษีที่หักไว้

....."

ส่วนกรณีที่มีเงินได้พึงประเมินเป็นนิติบุคคล ธนาคารพาณิชย์จะเป็นผู้ มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 1.0 ตามคำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.ป. 4/2528 แห่งประมวลรัษฎากร ข้อ 4 "ให้ธนาคารตามกฎหมายว่าด้วยการ ธนาคารพาณิชย์และบริษัทตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจ หลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ ซึ่งเป็นผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินตาม

¹⁷"พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2534," ราชกิจจานุเบกษา (25 ธันวาคม 2534): 15-16.

มาตรา 40 (4) (ก) แห่งประมวลรัษฎากรเฉพาะที่เป็นดอกเบี้ยเงินฝาก
ดอกเบี้ยตัวเงินให้แก่ผู้รับเงินซึ่งเป็น

(1) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ที่ประกอบกิจการในประเทศ
ไทย นอกจากที่ระบุใน (2) หักภาษี ณ ที่จ่าย โดยคำนวณหักไว้ในอัตรา
ร้อยละ 1.0

....."

เมื่อพิจารณาคำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.ป. 4/2528 ข้อ 4 นี้แล้วจะเห็น
ได้ว่า ธนาคารพาณิชย์สามารถหักภาษี ณ ที่จ่ายได้ในกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้รับเงิน
ได้ ประเภท "ดอกเบี้ย" เท่านั้น ผลประโยชน์อื่นๆ ที่ได้จากบัตรเงินฝากนั้น
ธนาคารพาณิชย์จะไม่มีหน้าที่หักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายภาษีที่เสียไปแล้วนี้ นิติบุคคล
และบุคคลธรรมดาสามารถนำมาเครดิตภาษีเงินได้เมื่อตอนสิ้นปีได้

นอกจากนี้ยังมีปัญหาว่า หากข้อขัดข้องทางกฎหมายที่เกี่ยวกับบัตร
เงินฝากหมดไป อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อฐานะการแข่งขันระหว่างสถาบันการ
เงินต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบัตรเงินฝากนี้อาจเป็นคู่แข่งโดยตรงกับการขาย
ตั๋วสัญญาใช้เงินของบริษัทเงินทุน ทั้งนี้เพราะผู้ออกบัตรคือธนาคารพาณิชย์มักจะ
ได้รับความเชื่อถือในความมั่นคงสูงกว่าบริษัทเงินทุนทั่วไป ดังนั้นจึงอาจจะมีการ
เปลี่ยนแปลงแหล่งเงินฝากจากบริษัทเงินทุนมาเป็นการลงทุนในบัตรเงินฝาก ซึ่ง
ถ้าการเปลี่ยนแปลงนี้ เกิดมากและเร็วก็จะกระทบกระเทือนต่อฐานะความมั่นคง
ตลอดจนความก้าวหน้าของธุรกิจเงินทุนในประเทศไทย ในขณะเดียวกันที่จะทำให้
ระบบธนาคารพาณิชย์ซึ่งควบคุมตลาดเงินกว่าร้อยละ 70 ของสินทรัพย์ของสถาบัน
การเงินในประเทศไทยทั้งหมดจะเติบโตมากยิ่งขึ้นไปอีก ซึ่งคงขัดกับเจตนารมณ์ของ
ทางราชการที่ต้องการให้มีการกระจายสินทรัพย์ทางการเงินออกไปในสถาบันการ
เงินประเภทต่างๆ มากยิ่งขึ้น¹⁸

¹⁸ หยกพร ตันติเศวตรรัตน์, "ความเป็นมาและสถานะของบัตรเงินฝาก
ในประเทศไทย," วารสารเศรษฐกิจปริทัศน์ หน้า 19.